

fahs

FAHS NUMMER 1 MARTS 1997

Nordsjællands Helligkilder.

Forsidebilledet viser Esrom-maleren Arnold Olsens tegning af Rødkilde ved Græsted. I 1929 udgav Arnold Olsen på opfordring af sognepræsten i Søborg Emil Steenvinkel en lille bog om Nordsjællandske Helligkilder, hvori maleren såvel beskriver, som tegner de mange kilder, der findes i

Nordsjælland. Om Rødkilde fortæller han: „Paa et stort Bakkedrag mellem Græsted og Lopholm ligger Rødkilde ved Rødkildehuset. Kilden har særlig været regnet for Sundhedskilde. Ikke langt derfra er en Bakke, kaldet Vallerup Toft, hvor der har ligget en mærkelig Sten, en såkaldt Klokkesten. Naar man steg op paa den, gav den en klingende Lyd“. På billedet herover har Arnold Olsen tegnet Tofte Kilde, som ligger på landevejen mellem Frederiksværk-hovedvejen og Tisvilde. En herlig kilde, hvor den vejfarende den dag i dag kan få slukket tørsten, omend smagen ikke altid er lige god. Arnold Olsens bog kan stadig købes, nemlig på Helsingør Bymuseum for kun 25 kr. Her kan man også købe en lang række af FAHS' ældre årbøger til særdeles favorable priser.

LBM

fahs

REDAKTION

Museumsinspektør
Lars Bjørn Madsen
Bibliotekar
Eva Stennicke

FAHS er medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer 4 gange årligt: 1. marts, 15. maj, 1. september og 1. december. Deadline er 1 måned før udgivelsesdatoen. Artikler til bladet sendes til FAHS, Helsingør Kommunes Museer, att. Lars Bjørn Madsen, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4921 0098, telefax: 4921 3095. Artikler til bladet bedes venligst leveret maskinskrevne. Medlemskab og kontingent: Helsingør Teaterforening, Havnepladsen 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4920 0811.

Tryk: A-print,
Espergærde
Lay-out, sats og
tilrettelæggelse:
Lars Bjørn Madsen

EN HAVEPLAN af Frederiksborg Slotshave

fra 1680'ernes begyndelse i Københavns Stadsarkiv

af Bjørn Westerbeek Dahl

Et anonymt og udateret kort over Frederiksborg Slot med dets nærmeste omgivelser fra engang i 1600-årene er ad uransagelige veje havnet i Københavns Stadsarkiv¹.

Kortet er i udsnit anvendt af Hakon Lund i årsskriftet „Architectura“ 1990, hvor det uden nærmere begrundelse dateres til „ca. 1700“². Siden har det været gengivet i en artikel af Annie Christensen i „Fra Frederiksborg Amt“ 1995. Hun ikke blot følger Hakon Lunds datering, men oplyser tillige, at kortet skulle være tegnet af militæringenjøren H. H. Scheel³.

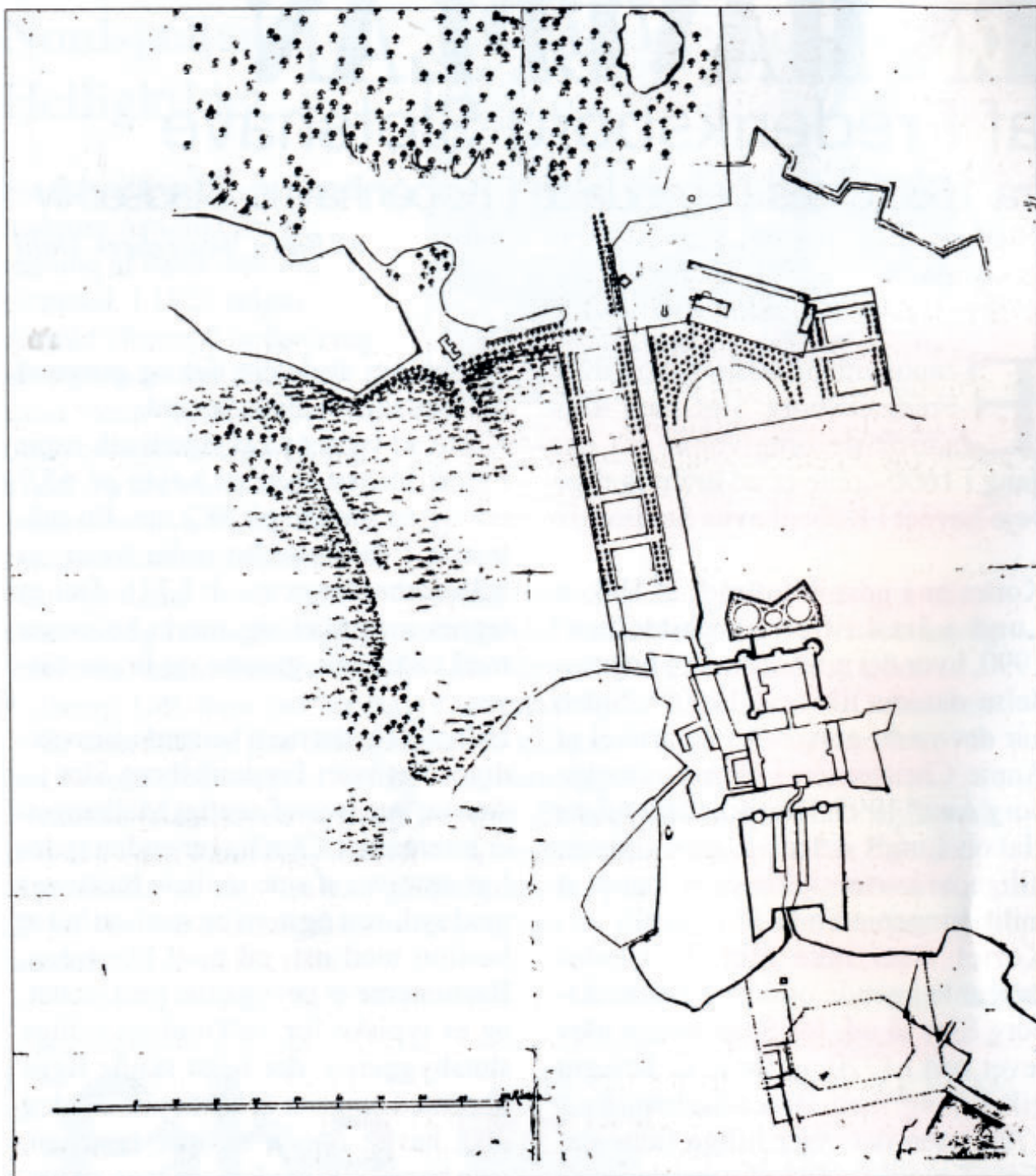
Kortet viser ikke blot, hvorledes haveanlæggende omkring Frederiksborg Slot så ud, før Sparepenge blev revet ned i 1720 og før J. C. Krieger gik i gang med sit kaskadeanlæg i 1725, men det viser tillige flere stadier af planlægning af området mellem Frederiksborg Slot og Sparepenge: Efter at det er blevet færdigt, er det blevet viderebearbejdet med henblik på en planlagt udbygning af de eksisterende haveanlæg. Kortet er således centralt i forståelsen af Frederiksborg Slotshave, før de Kriegerske anlæg helt ændrede området, og der er bestemt grund til at undersøge det nærmere for

ad den vej at datere det og prøve at indkredse dets ophavsmand.

Kortet er tegnet på et enkelt ark papir i stort format med en højde på 65,7 cm og en bredde på 58,2 cm. En målestok i rhinlandske roder viser, at måleforholdet er ca. 1:1.711. Det er tegnet med blæk og stærkt koloreret med røde, blå, grønne og brune farver.

Indholdet er det mest bemærkelsesværdige: Det viser Frederiksborg Slot på sine tre øer, hvoraf særligt Mellemøen er interessant. Den ligger endnu tydeligt omgivet af sine tre hele bastioner mod syd, vest og nord og med sin halve bastion mod øst, ud mod Slotssøen. Bastionerne er jævngamle med slottet, og er typiske for 1600-tallets tidlige slotsbyggerier, der helst skulle ligge imponant omgivet af bastioner, der dog ikke havde nogen militær funktion, men blot skulle illudere magt og væld. Bastioner fra samme tid og af samme type kendes bl. a. fra Ibstrup (Jægersborg, nedrevet 1761) og fra Rosenborg Slot, hvor de endnu er bevaret på de tre af de oprindeligt fire sider. På Frederiksborg Slot er bastionerne i vore dage blevet sløret af bevoxning og udskridning.

Syd for Slottet ses Slotsgades udmun-

ding i en plads foran broen over til den sydligste af Slotsholmene. Her har tegneren med punktering angivet en rektangulær plads med et ottekantet midterparti, muligvis et projekt til en ridebane eller lignende. Nord for Slottet ses Indelukket, der er omgivet af to nord-sydgående alléer,

Den anonyme og udaterede plan af Frederiksborg slot og omgivelser er her gengivet i formindsket, men ubeskåret stand. Den har tidligere været gengivet, sidst i FAHS årbog 1995, men altid beskåret. Med stiplede linier er projekteret et slot på sydøstsiden af søen. Københavns Stadsarkiv, kort- og tegnings-samlingen.

hvoraf den sydligste har Badstuen som point de vue. Denne allé er afbrudt nærmest slottet, hvor der ligger et haveanlæg bestående af fem ensartede små kvarterer, hver afgrænset i øst og vest af to rækker træer. Lige ud for Slottets Kongefløj ligger Dronningeøen med sine tre små cirkulære bede. Øen er forbundet til Slottet ved en lille bro, der fører tæt hen til Mønttårnet. På den anden side af Slotssøen, vis-à-vis Kongefløjen og altså der, hvor Kaskaderne senere blev anlagt, ligger endnu et haveanlæg. Det er bygget fuldstændigt symmetrisk op omkring Slottets hovedaxe, og består af et halvcirkulært anlæg med diameteren mod Slotssøen. Det er gennemskåret af en vej, der fører op til en cirkulær lysning i den bagvedliggende træbeplantning. Dette anlæg er på en bemærkelsesværdig skæv måde afgrænset af slottet Sparepenge, hvis hovedfløj ligger uregelmæssigt ud for anlæggets symmetriaxe og hvis lange lige staldlænge og øvrige bygninger er aftegnet bagved. Sydøst for denne del af Slotshaven ligger to haveanlæg af samme type som de fem små anlæg mellem Slottet og Badstuen. Betragter man de fem små haveanlæg mellem Indelukket og Søen i sammenhæng med centralanlægget i Slotshaven og de to anlæg mod øst, har man et storslået symmetrisk anlæg, bygget op omkring Frederiksborg Slots midteraxe. Kun det gamle Sparepenge bringer nogen forstyrrelse i den stramme opbygning. Uden for dette anlæg ligger Lille Dyrehave, hvis hegn mod Slotshaven er tydeligt aftegnet mod øst og syd. Heg-

net knækker i en vinkel på 90 grader lige nord for Sparepenge, og løber herfra nordvest på til en stump allé, der er en fortsættelse af den dobbelte træ række, der er plantet øst for de fem små anlæg mellem Slotssøen og Indelukket. På sit forløb afbryder hegn et bastionært voldanlæg, der ligger øst for Sparepenge, og som består af et retranchement med en pileformet redan i syd, og mod nord noget der nærmest kan beskrives som et hornværk, bestående af to halve bastioner med et voldstykke mellem sig.

Denne bastionære front fortsætter i svagere streg ind i det område, der afgrænses af Lille Dyrehaves hegn. Inde i Lille Dyrehave ligger to søer, den senere Ovale Dam og Hesteskodammen, men de har endnu ikke fået deres senere så karakteristiske form.

Denne noget omstændige beskrivelse viser, hvor mange oplysninger der er gemt i kortet. Tilmed er det efter sin færdiggørelse blevet overtegnet med en svag blyantsstreg, der viser, at man har haft planer om at fordoble de fem haveanlæg vest for Slotssøen til ti, og tilmed placere et halvcirkulært anlæg vest for to af de nordlige afsnit, således at man fik en pendant til det halvcirkulære haveanlæg nord for søen. Tilmed skulle flere af de veje, der løber vinkelret på Slotssøen og mellem de fem haver, forlænges nordpå - i retning af Hillerøds-holm. De er lagt, så de skærer de to gamle axer i Indelukket.

Vi har altså her tre lag i Frederiksborg Slotsanlægs historie:

1 Ældst må det delvis ødelagte retranchement være. Det har smukt og regelmæssigt omsluttet Sparepenge, hvis lange staldlænge ligger helt parallelt med hornværket. Det hører vel sagtens til i begyndelsen af 1600-årene, og blev måske anlagt samtidigt med opførelsen af Sparepenge i årene 1599-1601. Retranchementet må opfattes som en symbolsk befæstning af slottet i lighed med de senere bastionære anlæg omkring Frederiksborg Slot og de andre kongelige slotte fra begyndelsen af 1600-årene. Til samme fase af haveanlæggenes historie hører også de to gennemskæringer af Indelukket, der skabte nogle fine sigtelinier, hvoraf den vigtigste lå mellem Slot og Badstue.

2 Senere anlagdes en Slotshave til Frederiksborg Slot med en streng symmetrisk opbygning med et cirkulært parti i midten og ensartede haveanlæg i kvarterer på begge sider. På grund af Slotssøen måtte anlæggene mod syd begrænses til to, mens de mod Indelukket strakte sig fra hegnet mod Lille Dyrehave sydpå mod Slottet og omfattede fem kvarterer.

Anlægget tog ikke hensyn til Sparepenges skæve placering, der derfor kom til at bryde symmetrien på en uheldig måde.

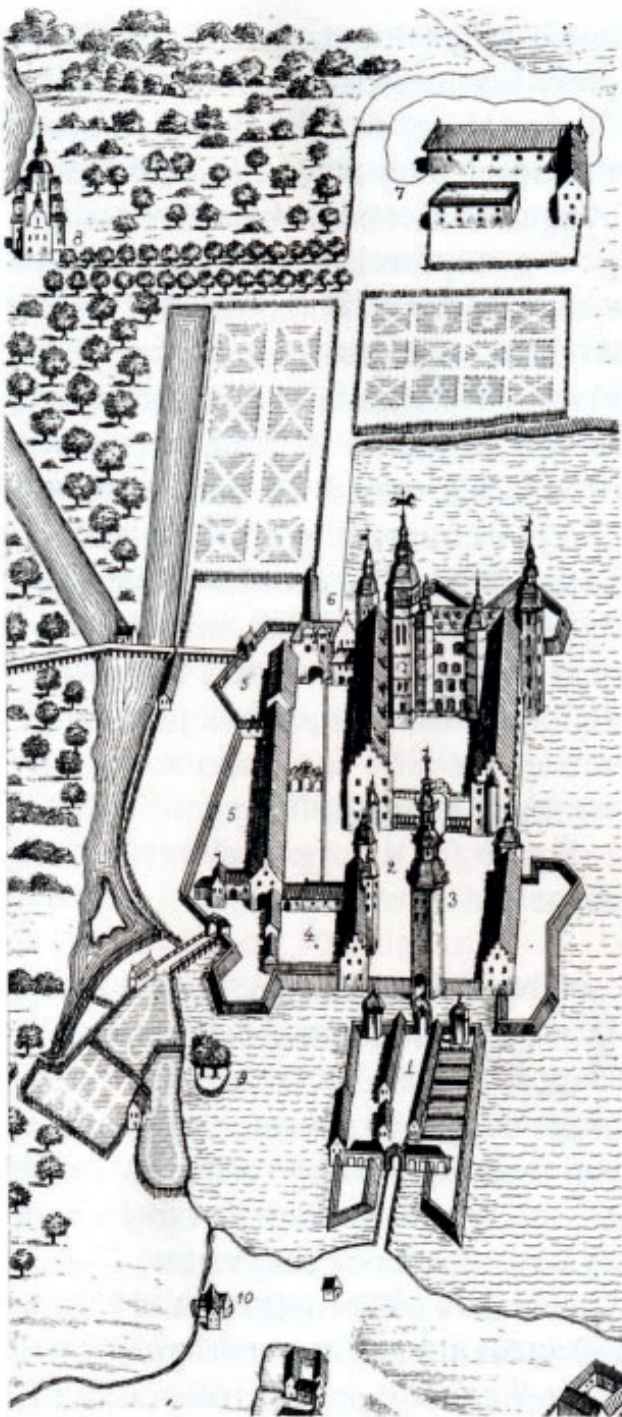
3 Den videre planlægning projekte rede en udbygning af disse haveanlæg ind i Indelukket, hvor der skulle anlægges yderligere to kvarterer, der skulle afsluttes med et halvcirkulært anlæg i stil med anlægget nord for Slotssøen. Det ville havde grebet kraf-

tigt ind i de gamle axer i Indelukket, og havde helt afbrudt den sydlige axe, der løb mellem Badstuen og Frederiksborg Slot. Fase 3 er blot indtegnet på planen med blyant, og den er derfor senere en kortets tilblivelsesdato. Der er næppe sandsynlighed for, at disse planer nogensinde er blevet ført ud i livet.

Der findes ikke mange billeder af Frederiksborg Slotshave i 1600-tallet. Et skærmbredt på Rosenborg Slot viser Sparepenge set fra Slotssøen, men er ellers fuldkomment uden detaljer⁴. Et bedre prospekt findes i Peder Hansen Resens „Atlas Danicus“, der er dateret 1677, men hvis illustrationsmateriale var resultatet af en billedindsamling i de foregående år. Uheldigvis forekommer netop prospektet af Frederiksborg Slot med omgivende haver og anlæg ikke særligt pålideligt⁵:

På Resens prospekt består Slotshaven af to afdelinger. Mellem Slotssøen og Indelukket har det otte kvadratiske kvarterer, lagt i to parallelle rækker hver med fire kvarterer. Nord for Slotssøen derimod har Resens prospekt en have med tre gange fire kvadratiske bede, som forholder sig regelmæssigt til Sparepenge.

Hvor der til nød kunne siges at være en vis overensstemmelse mellem Stadsarkivets kort og Resens prospekt for så vidt angår anlæggene mellem Slotssøen og Indelukket, er uoverensstemmelserne i anlæggene vis-à-vis Frederiksborg Slot for store til at Resens prospekt kan afbilde det samme an-

Udsnit af Resens kort over Frederiksborg Slot kopieret til Traps førsteudgave af Danmark 1858. Øverst ses Sparepenge, dér, hvor Kriegers haveanlæg i dag findes.

læg som kortet. Repræsenterer Resens stik en aktuel virkelighed, må oplysningerne på Stadsarkivets kort være udtryk for en lidt senere udvikling af

haven, der har understreget anlæggets samlede barokkarakter.

En datering af Stadsarkivets kort er derfor vigtig, men vanskelig og usikker at foretage: At kortet naturligvis er fra før nedrivningen af Sparepenge i 1720 må være indlysende, men der er vitterligt ingen grund til at antage, at kortet skulle være fra ca. 1700, som det som omtalt har været hævdet.

Denne datering hænger nøje sammen med tilskrivningen af kortet til ingeniørofficeren H. H. Scheel, som man har tilskrevet kortet på grundlag af en påskrift på bagsiden, hvoraf det fremgår, at kortet er „No. 114 af General Lieutenant Scheel“. Det er imidlertid ikke en ophavsbestemmelse, men blot en henvisning til, at det i H. H. Scheels kortsamling var nummereret som nr. 114.

Sammesteds fremgår det iøvrigt også, at det betegnet som „No. 2 af Frederiksborg“, og det antyder, at der et eller andet sted er - eller desværre nok: Har været - endnu et kort over området, betegnet nr. 1 (note 6). Måske hænger gennemprækningen af Stadsarkivets kort netop sammen med en sådan kopiering?

Hans Heinrich Scheel var født i 1668 og blev allerede tidligt indrulleret i Det Danske Fortifikationskorps. Han blev han udnævnt til underkonduktør i 1689, og avancerede i de følgende år til kaptajn (1699), major (1703) og oberst (1710). Blandt hans arbejder kan nævnes projekteringen af Arresøkanalen mellem Arresø og Roskilde Fjord (udført

1717-19) og en udbygning af fæstningsværkerne omkring Nyborg og Fredericia. Ligeledes forestod han anlægget af Frederiksberg have i København i årene omkring 1700. Scheel har altså tegnet haveplaner, men dermed er gåden om Stadsarkivets kort ikke løst: For Scheels kortsamling bestod ikke blot af hans egne tegninger, men var også et embedsarkiv med omfattende bestand af tegninger fra hele landet, udført på mange forskellige tidspunkter og af mange forskellige personer. Det indeholdt dog også tegninger af H. H. Scheel selv, bl. a. flere tegninger til anlægget af Frederiksberg Have i København.

Et afgørende spørgsmål at få løst er derfor, om kortet kan tilskrives Scheel som ophavsmand: Mange oplysninger, der kunne afsløre det har Stadsarkivets kort ikke efterladt sig: Den eneste textoplysning er tallene på målestokken og bogstaverne „Rutten“ som længdeangivelser. Disse oplysninger har overhovedet ingen lighed med andre, helt sikre, arbejder af Scheel⁷. Kortet er således næppe af ham, og må derfor tilskrives en anden.

Når tilskrivningen til Scheel således falder bort, vil det også være muligt at datere kortet til et tidspunkt, hvor han ikke nødvendigvis var aktiv fortifikationsofficer:

Et forsøg på en datering må naturligvis hænge tæt sammen med de oplysninger om arbejder på og ved Frederiksberg Slot, der kan udtrages af de skriftlige kilder til Slottets historie:

Oplysningerne om Frederiksberg Slots haveanlæg i 1600-tallet er yderst få,

og de oplysninger man vitterligt kan grave frem, kan forekomme tilfældige. Tilmed sløres de ikke så lidt af, at der samtidigt blev foretaget omfattende byggearbejder på Slottet i forbindelse med genopførelsen af Audienshuset efter branden i 1665, som man heller ikke kan følge i andet end hovedlinier: I marts 1680 omtalte generalkvartermester Gottfried Hoffmann i et brev til krigssekretær Jens Harboe et projekt til en opmåling af området „ved Frederiksberg“⁸. Hvad der nærmere ligger i det, vides ikke, men det er vel naturligt, at det har været i forbindelse med en omlægning af slottets omgivelser, for i de følgende år omtaler samme Hoffmann flere gange, at der er behov for nye redskaber til arbejderne dér.

Gottfried Hoffmann var kongelig ingeniør i København og forestod et utal af militære og civile byggeopgaver samtidigt med at han fungerede som overingeniør med ansvaret for fordelingen af ingeniører og konduktører i kongeriget.

I december 1681 omtaler han, at konduktøren Johan Brauer arbejdede ved Frederiksberg⁹. I april 1683 ombytter man igen materialer, og atter i april 1685, hvor gamle hjulbører, norske brædder, lægter med søm, spidse jernhakker med skaft, spidse jernskovle med skaft, brede hakker og huløxer ønskes ombyttet, og endnu i 1686 omtales materialer, der uden tvivl skulle bruges til havearbejderne¹⁰.

Sværere er det imidlertid at afdække, hvor der blev arbejdet. Her er Køben-

havns fortifikationsregnskaber af stor værdi. Københavns Fæstnings Materialgård fungerede som central for arbejdsmaterialer til militære og civile byggerier over det meste af Danmark, og herfra udleverede man den 31. januar 1683 tømmer til en firkantet dam mellem Frederiksborg Slot og Lille Dyrehave, og den 2. april samme år attesterede Gottfried Hoffmann en ombygning af 50 spidse jernskovle, som nu var ubrugelige, med 50 nye og friske. Den 16. juni omtales Ole Rømer i forbindelse med arbejderne på et vandspring ved Slottet. I 1685 var man ikke færdig endnu, og Gottfried Hoffmann kvitterede for udleveringen af 140 hjulbører, 20 tylter norske brædder, 200 norske lægter, 100 spidse jernhakker, 140 skovle med skafter, 40 brede hakker og 50 buløxer.

Året efter, i 1686, var man igang med reparation af grotten ved Badstuedammen, hvortil der blev bygget en bro¹¹. Oplysningerne er spredte og lidt oplysende, men ét er sikkert: Der blev arbejdet på et haveanlæg.

Også i amtsregnskaberne omtales de store havearbejder i begyndelsen af 1680'erne. Af særlig interesse er her opsætningen i årene 1682-84 af en hjortefigur i Slotssøen mellem Slottet og Sparepenge¹². Da den ikke er med på Stadsarkivets iøvrigt detaljerede kort, må kortet altså være ældre end 1682-1684. Er kortet måske resultatet af de opmålingsarbejder, som Gottfried Hoffmann omtalte fandt sted i marts? Men her støder vi på den vanskelighed, at vi ikke ved, hvem der har foretaget opmålingerne „ved Frede-

riksborg“ i 1680 endsige noget om af hvem eller hvorfor de blev foretaget. Selvom Gottfried Hoffmann stod centralt i byggerarbejderne - og i øvrigt selv var en glimrende kortlægger - er kortet næppe af ham. Hertil er dets hele karakter og ikke mindst håndskriften ved måleangivelsen for langt fra hans mange kendte kortarbejder. Med en vis forsigtighed, kan det foreslås, at den tilstedeværende konduktør Johan Brauer måske kunne have et ansvar for det smukke kort. Det kan imidlertid blot være en gisning, idet vi kun ved ganske lidt om ham, og iøvrigt ikke kender nogen kortarbejder fra hans hånd.

Det må imidlertid stå fast, at der fra havearbejderne omkring Frederiksborg Slot i 1680'erne - og måske 1680 - er bevaret et originalt og spændende kortarbejde med angivelse af projekterede haveanlæg, og så er det vel til at leve med, at vi ikke kender korttegnerens navn.

Noter

1) Københavns Stadsarkiv, VI, L. Frederiksborg Slot.

2) Hakon Lund: Frederiksborg Slotshave, i: Architectura 12, 1990, s. 8-10. Heri gengivet i beskåret form.

3) Annie Christensen: Frederiksborghaverne sådan lidt efter lidt, i: Fra Frederiksborg Amt 1995, s. 49.

4) Bl. a. gengivet i omtegnet form i: J. P. Trap: Kongeriget Danmark. 4. udgave. Bind 2, 1920, s. 138.

5) Peder Hansen Resen: Atlas Danicus, 1677. - Genudgivet af Ib Rønen Kejlbo, København 1974.

6) Kortet er forgæves blevet eftersøgt i Det Kongelige Biblioteks Kort- og Håndskriftsamlinger, samt i Rigsarkivet.

7) Se f. ex. Scheels projekter til en færdiggørelse af Nyborg 1722, i: Bjørn Westerbeek Dahl: Vor Kongelige Fæstning Nyborg, 1995, s. 72-73.

8) Rigsarkivet. Krigskancelliet. Indkomne breve, 1680/150.

9) Rigsarkivet. Krigskancelliet. Indkomne breve, 1682/21.

10) Rigsarkivet. Militære regnskaber, Københavns Fortifikation, materialregnskab 1683, fol. 74b; materialregnskabet 1685, fol. 103b-104a; Rentekammeret. 2213.3. Ekstraktprotokoller over, hvad der i Kollegiet er passeret 1685-1686, fol. 148b.

11) Rigsarkivet. Militære regnskaber, Københavns Fortifikation, udgifter Hofetaten vedkommende 26.6.

12) Som note 3, s. 50.

Omkring Købkes „Frederiksborg Slot ved Aftenbelysning“.

Afbildninger af Frederiksborg slot kendes fra nogle malerier og stik fra 1600- og 1700-tallet, men det blev først et hyppigt motiv for billedkunstnerne i perioden 1815-1850, det som vi kalder den danske guldalder. I 1830 er slottet flere gange blevet malet af en af periodens største kunstnere, Christen Købke, der for nylig er blevet så fornemt portrætteret i Hans Edvard Nørregaard-Nielsens 3-bindsværk om den unge kunstner. Købkes maleri af Frederiksborg Slot ved aftenbelysning indleverede han til kunstforeningens konkurrence i 1835, og det betragtes som et af hans hovedværker. Maleriet har givet kunsthistorikeren Hans Tybjerg stof til en bog om - eller rettere omkring - motivet. Bogen er med forfatterens egne ord „mesten-

dels en kunsthistorisk redegørelse, men den belyser også Købkes forhold til slottet og til Hillerød, hvor han tilbragte en del af sin barndom, og hvor han havde familie“. Købkes gengivelse af slottet behandles i detaljer, ligesom billedet sammenlignes med en del andre gengivelser af slottet fra den tidlige guldalderperiode. I sine breve fra Hillerød fortæller Købke meget om det pågældende maleri, og der findes samtidig bevaret en del tegnede forarbejder til maleriet, som har gjort det muligt for forfatteren at følge Købkes ophold i Hillerød og „se ham over skulderen“ i hans arbejde.

Hans Tybjerg: Omkring Købkes „Frederiksborg Slot ved Aftenbelysning“. C.A. Reizel 1996, 112 s. ill. med s/h og farve. Kr. 145,-.

LBM

Nordsjællands herlige søer

Det fjerde bind i serien om Danmarks søer er netop udkommet og tager sig godt og grundigt af søerne i Frederiksborg Amt. Det er skrevet af sø-eksperten, geografen og landinspektøren Thorkild Høy og statsbiolog Jørgen Dahl, og er et ganske digert og smukt værk. Søerne beskrives ud fra geografiske, kulturhistoriske og miljømæssige synsvinkler og gennemgås én for én. Thorkild Høy tager sig af de geografiske forhold, medens Jørgen Dahl beskriver søens fiskeri gennem tiderne, bl.a. i afsnittet om det kongelige kulturfiskeri i Nordsjælland. Spændende er ikke mindst de gode kort over hver sø med Thorkild Høys dybdemålinger, hvor den helt nye Solbjerg Eng sø naturligvis også er repræsenteret. Indimellem følger et par gamle kort med beskrivelsen, men ikke konsekvent, hvad man måske kan savne for de lavvandede søer, der ved afvanding markant har ændret form, som f.eks. Gurre Sø. Man forbløffes iøvrigt over vanddybderne. Kendt er det jo, at Esrom Sø er dyb, op til 23 m, ligesom det er kendt, at Arresø trods sin størrelse er ganske lavvandet. Den mystiske og smukke Gribsø inde i Danmarks største skov er 11 m dyb, og en lignende pæn vanddybde, kan Buresø prale med. Til gengæld må den langt større Sjælsø dele skæbne

med Arresø, hvad angår lavvande. Og så kan man blive ved. Bogen er naturlig ingrediens i bogreolens afdeling for Frederiksborg Amt, og må stærkt anbefales trods prisen.

*Thorkild Høy og Jørgen Dahl:
Danmarks Søer. Søerne i Frederiksborg Amt. Strandbergs Forlag 1996.
Kr. 398,- indb.*

Skovbyen Gadevang

Kort før jul udgav Dansk Blad Forlag et herligt hæfte om Gadevang, byen i udkanten af Gribskov, som engang var en hyggelig skovby og længere tilbage i tiden en af skovens vange for det kongelige stutteri. Det er Gadevang-beboeren Holger Christiansen, der i en række artikler fortæller om det lille bysamfund fra 1768 op til i dag, hvor parcelhusørkenen har opslugt de fleste spor af fortidens idyl. Forfatteren er på dybt vand, når det gælder de forrige århundreder, men alt andet berettes på baggrund af et betydeligt lokalkendskab og frem for alt kærlighed til historien. Bogen er smukt illustreret og koster kun 80 kr.

Holger Christiansen: Gadevang, en skovbys historie 1768-1996. Dansk Blad Forlag 1996. Hft, kr. 80,-.

Lars Bjørn Madsen.

Generalforsamling

Med henvisning til Love for Frederiksborg Amts Historiske Samfund §6 afholdes der ordinær generalforsamling **lørdag den 15. marts 1997 kl. 13.30** i Folkets Hus, Søstræde, 3000 Helsingør, med følgende **dagsorden**:

- 1) Valg af dirigent. 2) Samfundets årsberetning 1996. 3) Forelæggelse af regnskab for 1996. 4) Indkomne forslag. 5) Valg af bestyrelsesmedlemmer Fhv. stadsbibliotekar, tidl. formand for FAHS, Erik Buch Vestergaard, ønsker at udtræde af bestyrelsen. Resten af bestyrelsen genopstiller. Valg af 2 revisorer. 6) Fastlæggelse af kontingent. 7) Eventuelt.*

Efter generalforsamlingen vil der være mulighed for at købe kaffe/the og wienerbrød for kr. 35,-.

Udflugt til Erichsens palæ i København den 22. april 1997 kl. 19:

FAHS har den glæde sammen med Den Danske Bank at kunne byde velkommen til en spændende forårstur til et af hovedstadens fornemme palæer, nemlig agent Erich Erichsens palæ, opført efter tegninger af C.F. Harsdorff 1799-1801 og Peschiers Gaard opført af samme arkitekt i 1795. Det er to prægtige bygninger, der normalt ikke er tilgængelige for den brede offentlighed. Erichsens Palæ med sin tempellignende facade mod Kongens Nytorv kan bl.a. fremvise fornemme interiører af den franske arkitekt og interiørkunstner Joseph Ramée efter tidens pompejanske forbillede.

Der er noget at glæde sig til. Værten, Den Danske Bank, har lavet følgende program: Kl. **19.00**: Velkomst; kl. **19.15**: Rundvisning i Erichsens Palæ; kl. **20.15**: Let traktement i Peschiers Gaard; kl. **20.45**: Filmforevisning og endelig afslutning kl. 21.15. Banken anmoder om, at vi benytter indgangen Holmens Kanal 2, hvor der vil være en vagt tilstede fra kl. 18.45.

Der er plads til 50 deltagere på turen, og tilmelding sker til Aase Zinck (4231 1385) eller Gudrun Lund Meyer (4295 3205) senest lørdag den 5. april 1997.

**Husk forårstur til Ven:
lørdag den 24. maj 1997.**